

UTDRAG AV STATSMINISTERENS FOREDRAG I LILLEHAMMER
TORS DAG 22. AUGUST 1985

De store flåteøvelsene i Norskehavet i den senere tid, med hundrevis av de mest avanserte sovjetiske og allierte krigsskip og fly i farvannene rundt Norge, understreker for oss at vårt land ligger utsatt til i verden. Og vi er en liten befolkning med ansvar for store havområder og landområder som er viktige for supermaktene. Dersom vi skulle skape noen uklarhet om hvor vi står i spenningsfeltet mellom øst og vest, ville vi friste Sovjet til å øve press på Norge, for å få oss til å svekke vår sikkerhetspolitikk. Vi må følge en helt klar linje. Vi trenger både et lojalt samarbeid med våre allierte, og et bredt samhold her hjemme om sikkerhetspolitikken, på tvers av partigrensene. Dette trenger vi for å trygge det som er grunnlaget for løsning av alle andre fremtidsoppgaver - sikkerhet og fred i frihet for Norge.

Det store nasjonale og konservative folkeparti Høyre har fått en stadig mer krevende rolle her, fordi vi er den mest samlede bærer av grunntanken om solidaritet innenfor og mellom de demokratiske land; samhold som forutsetning for den sikkerhet som intet land kan vinne for seg selv alene.

Regjeringen vil ikke fravike sitt ansvar for fortsatt stø kurs i utenriks- og forsvarspolitikken. Vi ville skade landets interesser hvis vi skulle inngå kompromisser som kan innebære uklarhet om dette! Det er livsviktig å unngå at noen skal kunne trekke vår pålitelighet, vår troverdighet, vår forutsigbarhet i tvil hjemme eller ute. Vi beskytter landets interesser ved å være våre venners venn, og vi vet hvem våre venner er.

Men vi har dessverre opplevet harde angrep fra Arbeiderpartiet på denne sikkerhetspolitikken, etter Arbeiderpartiets valgnederlag i 1981. Og uttalelser og forslag som er kommet fra Arbeiderparti-hold, skaper usikkerhet om kursen fremover, dersom det skulle bli Regjeringsskifte.

Vi har møtt krav fra Arbeiderpartiet om at Norge skulle gå mot oppfølging av NATO- vedtak som Arbeiderpartiet selv har vært med på.

Vi har møtt krav om at Norge skulle støtte sovjetiske krav i NATO, som bare kunne splitte vesten.

Vi har fått varsler fra Arbeiderpartiets nestformann om at en eventuell Arbeiderpartiregjering kan gå til "nærkamp i NATO".

Som svar på spørsmål om hva dette betyr for fremtiden, møter vi ord om at det er full engighet i

Arbeiderpartiet om sikkerhetspolitikken. Det gjør ikke saken bedre at det er full enighet om en uklar linje.

Det er nok meget bra at det er full enighet mellom motstandere og tilhengere av NATO innen Arbeiderpartiet om at Norge må bli i alliansen. Men det er ikke nok hvis en eventuell ny Arbeiderparti-regjering - for å bevare enigheten i partiet - må føre en politikk som svekker samholdet i NATO, og derved svekker alliansens arbeid for å trygge vår sikkerhet. Det er ikke nok å være for NATO, hvis man samtidig vil bruke medlemsskapet slik at man undergraver alliansens styrke under forhandlinger, ved å rykke ut med offentlig støtte til ugjennomførlige sovjetiske krav. Det er ikke viktigere å skape enighet i et parti, enn å skape enighet mellom regjeringene i NATO, når de to mål er uforenlige.

Det er opp til Arbeiderpartiet selv å rydde til side den uklarhet som dets mange overraskende utspill og splittende forslag har skapt. Men det er lite som tyder på at det kan eller vil.

Regjeringens aktive utenrikspolitikk, supplert med et stille diplomati under utenriksminister Svenn Strays kloke ledelse, har gitt Norge voksende internasjonal innflytelse og har bragt gode løsninger på innfløkte problemer: Knihinicki-familien er gjenforenet; Bertelsen er igjen en fri mann; episoden da et sovjetisk marinefartøy kuttet en norsk seismisk kabel i Barentshavet fikk en tilfresstillende løsning gjennom Sovjet-Unionens beklagelse;

og Utenriksdepartementet har forhandlet frem en erstatning etter Libyas overgrep mot mannskapet på båten "Germa Lionel".

Men det er i første rekke Norges aktive medvirkning i NATO-samarbeidet som har gitt oss vår medinnflytelse også over de store internasjonale spørsmål. Vi deltar med ansvar, kompetanse og egne forslag i allierte rådslagninger om de avgjørende nedrustningsforhandlinger med Sovjet-Unionen, som nå er kommet igang i Geneve. Bare samhold kan skape fremgang i disse forhandlingene:

Vi må ikke oppleve en gang til at kretser i vest - ved støtte til Sovjets krav - gir inntrykk av at Sovjet kan få oppfylt sine ønsker om rustningsbegrensning i Vest uten å begrense sine egne styrker. En slik splittelse i Vesten kan føre til at Sovjet ikke kommer med de innrømmelser som er nødvendige for å få til en tilfredsstillende avtale om reell og kontrollerbar nedrustning i øst og vest.

Det overordnede mål for Norges internasjonale innsats er å redusere truselen om atomkrig med de katastrofale og helt uoverskuelige følger som en slik konflikt vil få. Derfor har vi understreket stadig sterkere at det er viktig for Vesten å nå frem til en bred enighet om sin langsiktige politikk overfor Sovjet-Unionen og Øst-Europa - en politikk som i tillegg til et

troverdig militært forsvar også bør åpne for bredere kontakt mellom øst og vest, - også om økonomi, kultur og menneskerettigheter.

Overfor Øst-Europa, som overfor andre deler av verden, er det Norges politikk å fremme reformer snarere enn revolusjoner. Fordi menneskerettighetene er viktige for oss, og alltid vil forbli viktige, er det praktiske resultater for menneskene som berøres som må være den virkelige moralske målestokk for vår politikk.

Det er mitt bestemte inntrykk at Regjeringens faste kurs også blir respektert av Sovjet-Unionen. Vårt forhold til Sovjet-Unionen er idag godt. Håndteringen hittil av de episoder som har forekommet i nord bekrefter dette.

For få uker siden hadde jeg i Washington også anledning til å fremføre overfor de amerikanske ledere Norges syn på hvordan øst-vest-politikken bør føres. Jeg fikk under disse samtalene forsterket - og jeg understreker forsterket - min overbevisning om at våre amerikanske venner ønsker avtaler med russerne om våpenkontroll, at de er villige til å gjøre sitt for å nå frem til et kompromiss, og at de som hittil vil føre omfattende og detaljerte rådslagninger med sine allierte, blant dem Norge, om de vanskelige forhandlingene som nå pågår i Geneve.

Det er også min overbevisning at Norge møter respekt i USA som en seriøs alliert og partner, også fordi vi holder vårt eget hus i orden, fordi Regjeringen har

satset sterkt på å styrke vårt eget norske forsvar med et forsvarsbudsjett som de siste tre år har hatt en gjennomsnittlig årlig realvekst på nesten 3,5 prosent. Det er trist at det er akkurat når det gjelder forsvaret at Arbeiderpartiet i Stortinget har satt inn sine spareforslag - mens opposisjonen på nesten alle andre områder har foreslått å bruke enda meget mer penger enn Regjeringen.

Resultatene av Regjeringens utenrikspolitikk vil jeg oppsummere slik: Vi har

- trygget Norges sikkerhet gjennom vår politikk i NATO,
- utbygget vennskapet med våre amerikanske allierte,
- forsterket båndene til Vest-Europa og nordiske naboland,
- utbygget kontakt med Sovjet og Øst-Europa,
- ført en aktiv norsk utenrikspolitikk for å bidra til dialog og avtaler mellom øst og vest om rustningskontroll, tillitsskapende tiltak og økonomisk og kulturelt samarbeid,
- arbeidet aktivt for menneskeverd og menneskerettighetene i verden, blant annet i Øst-Europa, Afghanistan, Indokina, Mellom-Amerika og Sør-Afrika,
- økt Norges hjelp til dem som lider nød i den tredje verden.